

การประกันความสำเร็จสำหรับงานอนุรักษ์และสิทธิ – มุมมองจากชนเผ่าพื้นเมืองในการดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3

บทสรุป

เป้าหมายที่ 3 ของกรอบงานความหลากหลายทางชีวภาพโลก (GBF) ผูกพันประเทศต่างๆ ให้อนุรักษ์อย่างน้อยร้อยละ 30 ของที่ดิน แหล่งน้ำภายในประเทศ และมหาสมุทรภายในปี 2573 ขณะเดียวกันยังยอมรับและเคารพสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองและของชุมชนท้องถิ่นในทุกรูปแบบของการอนุรักษ์ด้วย

กรอบงานนี้เสนอต่อประเทศต่างๆ ๗ สามวิถีทางที่จะบรรลุเป้าหมายของตนได้:

- พื้นที่คุ้มครอง
- มาตรการอนุรักษ์ตามพื้นที่ที่มีประสิทธิผลอื่น ๆ (OECMs)
- เขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองและตามประเพณี (ITTs)

ในหลายประเทศ แนวทางการอนุรักษ์ยังคงรวมศูนย์อยู่ที่พื้นที่คุ้มครองที่ดำเนินการโดยรัฐ ซึ่งชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นจำนวนมากยังเข้าจับตา และระบอบปกครองสำหรับพื้นที่คุ้มครองมักจะไม่เคารพสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองและของชุมชนท้องถิ่น ขณะนี้ ประเทศส่วนใหญ่ยังไม่มีความชัดเจนของทางกฎหมายที่จะใช้ขับเคลื่อน OECMs ซึ่งมีประวิติที่สัมพันธ์กับการเคารพสิทธิ – หรือความคิดที่เกิดขึ้นใหม่ ของ ITTs ถ้าแนวทางการอนุรักษ์ไม่เปลี่ยนแปลง มีความเสี่ยงที่การดำเนินการของ GBF จะนำไปสู่ช่วงเวลาต่ออายุและขยายตัวแบบการอนุรักษ์แบบคิดกันที่หลายทศวรรษได้เป็นอันตรายและทำให้เป็นชุมชนชายขอบ และในหลายกรณีแล้วที่จะบรรลุเป้าประสงค์ของการอนุรักษ์

GBF ยังเป็นโอกาสที่จะหลีกเลี่ยงจากแบบแผนที่เป็นอันตรายของอดีตไปตลอดกาล

ในการบรรยายสรุปนี้ เราเสนอต่อรัฐบาล แหล่งทุนและองค์กรภาคประชาสังคมถึงการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้แน่ใจว่าบรรลุเป้าหมายที่ 3 ในขณะที่ประกันสิทธิและระบบการบริหารจัดการของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น และส่งเสริมการพิทักษ์รักษาที่นำโดยชุมชนอย่างยั่งยืน นี่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดเป้าประสงค์ของความหลากหลายทางชีวภาพให้สอดคล้องกับสิทธิมนุษยชน และดังนั้นทำให้ทั้งสองอย่างเจริญไปด้วยกัน

บทนำ

เป้าหมายที่ 3 ของกรอบงานความหลากหลายทางชีวภาพโลกอนุหมิง-มอนทรีล (GBF) ยุคพื้นประเทศต่าง ๆ ให้อนุรักษ์อย่างน้อยร้อยละ 30 ของที่ดิน แหล่งน้ำภายในประเทศ และมหาสมุทร ภายในปี 2573 เป้าหมายที่เรียกกันว่า 30 คูณ 30 ให้คำโครงสามวิถีทางสำหรับดำเนินการ:

- พื้นที่คุ้มครอง** ซึ่งเป็นแหล่งที่อุทิศเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- มาตรการอนุรักษ์ตามพื้นที่ที่มีประสิทธิผลอื่น ๆ (OECMs)** ซึ่งเป็นแหล่งที่ได้รับการยอมรับว่าอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกพื้นที่คุ้มครอง
- เขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองและตามประเพณี (ITTs)** การแนะนำซึ่งกำลังพัฒนาภายใต้ **อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ**

ภายใต้ GBF พื้นที่หรือเขตแดนที่มีส่วนในเป้าหมายที่ 3 - ภายใต้วิถีทางใด ๆในสามวิถีทาง – จะต้องเป็นตัวแทนที่เชื่อมต่อกันอย่างดี มีการจัดการที่มีประสิทธิผลและบริหารจัดการอย่างเป็นธรรม และทั้งยอมรับและเคารพสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองและของชุมชนท้องถิ่น'

อย่างไรก็ตาม เป้าหมายที่ 3 จะถูกนำไปดำเนินการอย่างไรในทางปฏิบัติยังคงเป็นคำถามเปิดอยู่ ในขณะที่นโยบายการอนุรักษ์ได้วิวัฒนามาจนมีความเคารพมากขึ้นในสิทธิเมื่อไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นับตั้งแต่การประชุมใหญ่อุทยานโลกปี 2546 ณ กรุงเคอร์บัน ยังคงมีช่องว่างที่สำคัญและขยายกว้างอยู่ในทางปฏิบัติ

แม้จะมีแบบอย่างเชิงบวกในบางประเทศที่ก้าวสู่แนวทางอนุรักษ์ที่น่าโดยชุมชนมากขึ้น - อาทิ เช่น พื้นที่คุ้มครองของชนเผ่าพื้นเมืองในออสเตรเลีย และพื้นที่คุ้มครองและอนุรักษ์ของชนเผ่าพื้นเมืองในแคนาดา แนวทางการอนุรักษ์ยังคงรวมศูนย์อยู่ที่พื้นที่คุ้มครองที่ดำเนินการโดยรัฐเป็นหลัก หลายประเทศไม่มีช่องทางทางกฎหมายที่สามารถใช้เพื่อขับเคลื่อน OECMs หรือความคิดที่เกิดขึ้นใหม่ของ ITTs นอกจากนี้ ระบบปกครองสำหรับพื้นที่คุ้มครองมักจะไม่เคารพสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองและของชุมชนท้องถิ่น และจำนวนจำกัดของระบอบปกครองสำหรับ OECMs มีบันทึกที่ปะปนกัน

หากแนวทางการอนุรักษ์เหล่านี้ไม่เปลี่ยนแปลง มีความเสี่ยงที่การดำเนินงานของ GBF จะนำไปสู่ช่วงของการถอยและขยายตัวแบบการอนุรักษ์แบบกีดกันที่ได้ทำอันตรายและทำให้กลายเป็นชุมชนชายขอบมาหลายทศวรรษ และในหลายกรณีจึงล้มเหลวที่จะบรรลุเป้าประสงค์ของการอนุรักษ์

กระนั้น GBF ยังเป็นโอกาสสำคัญที่จะหลีกเลี่ยงจากแบบแผนที่เป็นอันตรายในอดีตไปตลอดกาล ลักษณะที่ให้ความหมายของเป้าหมายที่ 3 คือการยอมรับว่าชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ที่กั้นความหลากหลายทางชีวภาพมาอย่างยาวนาน ที่เขตแดน ระบบการบริหารจัดการ และความรู้อของพวกเขามีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย “30x30” และที่สิทธิของพวกเขาต้องได้รับการเคารพในทุกรูปแบบของการอนุรักษ์

เมื่อรวมกับภาระผูกพันที่กว้างขึ้นในการเคารพสิทธิภายใน GBF โดยเฉพาะภายใต้เป้าหมายที่ 22 และ 23 และส่วน C ขณะนี้มีแรงผลักดันอย่างแข็งขันให้ยอมรับแนวทางใหม่ ๆ ที่สามารถหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพในวิถีทางที่เคารพสิทธิ ยึดถือความเป็นธรรม และส่งมอบผลลัพธ์ที่ยุติธรรม

เป็นสิ่งสำคัญที่ชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นเองต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ เหล่านี้

ในการบรรยายสรุปนี้ เรานำกรณีศึกษาต่าง ๆ จากชนเผ่าพื้นเมืองในสามประเทศมานำเสนอร่วมกัน ได้แก่ เคนยา กียานา และไทย - ไปด้วยแนวทางการเคารพสิทธิในการดำเนินงานตามสามวิถีทางของเป้าหมายที่ 3 ประการ ประสพการณ์ของพวกเขาเผยให้เห็นอุปสรรค แต่ยังมีโอกาสที่เป็นไปได้ที่จะกระจายและเสริมสร้างแนวทางบนฐานของสิทธิในการดำเนินการของวิถีทาง

การสะท้อนในการบรรยายสรุปนี้มุ่งที่จะพัฒนาการอภิปรายที่ปฏิบัติได้เกี่ยวกับวิถีทางข้างหน้า สำหรับเป้าหมายที่ 3 ที่จะบรรลุผลลัพธ์ของการอนุรักษ์ขณะที่ยังเคารพสิทธิอยู่ด้วย และข้อสรุปมุ่งที่จะเสนอปฏิบัติการที่ชัดเจนและโดยตรงที่รัฐบาล แหล่งทุนและองค์กรภาคประชาสังคมสามารถดำเนินการร่วมกันและแยกกันได้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ 3 ผ่านสามวิถีทาง

กรณีศึกษาจากเคนยา กียานา และไทย

กรณีศึกษาที่ 1: ชาวอาเวียร์และซานเยแห่งเคนยา

ผู้เขียน: เคนเนธ โลกอง โครงการพัฒนาชนเผ่าพื้นเมืองซบพิทาล

ชาวอาเวียร์ (รู้จักกันในชื่อโบเน็ดว) และซานเยเป็นชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองในเขตลามาบูริเวณชายฝั่งประเทศเคนยา อาณาเขตของพวกเขาซ้อนทับกันโดยเขตอนุรักษ์แห่งชาติโบเนีและโลโคริ (จัดตั้งในปี 1970s) และเขตอนุรักษ์ทางทะเลเตยงกา ซึ่งรวมกันครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 6,273 ตารางกิโลเมตร และป่าโบเนี-อุจิกิ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในปี 2559) ตามประเพณี พวกเก็บของป่า-ล่าสัตว์ ชาวอาเวียร์และซานเยมีความผูกพันทางวัฒนธรรมที่แน่นแฟ้นกับป่าโบเนีและโลโคริทุ่งหญ้า savanna ป่าโกงกางและระบบนิเวศชายฝั่งโดยรอบ ซึ่งเป็นแกนกลางของเขตแดนบรรพชนของพวกเขา วิถีชีวิตของพวกเขาและอัตลักษณ์มีความเชื่อมโยงกับป่า ที่ดินและทะเลอย่างใกล้ชิด ที่ซึ่งพวกเขาปฏิบัติกรล่าสัตว์ เก็บหาของป่า ทำเกษตรและประมงขนาดเล็ก รวมทั้งกิจกรรมทางวัฒนธรรมและทางจิตวิญญาณอื่น ๆ แม้จะมีความสัมพันธ์ที่ยังรกรลึกกับที่ดิน ชุมชนเหล่านี้ยังคงเผชิญกับข้อหาหลายต่าง ๆ อาทิเช่น การถูกทำให้เป็นคนชายขอบ แรงกดดันในการใช้ที่ดินและข้อจำกัดการเข้าถึงป่าไม้ ซึ่งคุกคามคอมรดกทางวัฒนธรรมและความอยู่รอดของพวกเขา

อาณาเขตของพวกเขาในเขตลามาเป็นส่วนหนึ่งของภูมิเวศป่าไม้ชายฝั่งอัฟริกาตะวันออก ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในแหล่งที่เป็นจุดสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพของโลก กับปลาพยุห เต่าทะเล กระงะ และสายพันธุ์ป่าโกงกางที่หลากหลายบรรดาที่ใกล้สูญพันธุ์ ในการปกป้องเขตแดนนี้ – รวมถึงการใช้อย่างยั่งยืน – ชุมชนอาเวียร์และซานเยมีส่วนโดยตรงในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของโลก การควบคุมสภาพภูมิอากาศ และการที่กักขายพันธุ์สัตว์อพยพ ความรู้ด้านนิเวศวิทยาตามประเพณีของพวกเขาและการปฏิบัติอย่างยั่งยืนช่วยเสริมความเข้มแข็งในการดูแลระบบนิเวศเหล่านี้ของท้องถิ่น เพื่อเินเหนใจว่าทั้งวัฒนธรรมของพวกเขาและความหลากหลายทางชีวภาพอยู่รอดได้และเจริญเติบโตต่อไป

เขตแดนของชาวอาเวียร์และซานเยในลามาไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการว่าเป็นพื้นที่อนุรักษ์ของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชน (ICCAs) หรือเป็นเขตแดนตามประเพณีของชนเผ่าพื้นเมือง (ITTs) ทั้งสองอย่างไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น OECMs แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ที่ดินบรรพชนส่วนใหญ่ของพวกเขาได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยรัฐเคนยาว่าเป็นพื้นที่คุ้มครอง การได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายภายใต้การจัดการของรัฐมิได้หมายความว่าพวกเขาได้รับการคุ้มครองจริง การประกาศในราชกิจจานุเบกษาของพื้นที่เหล่านี้กระทำโดยปราศจากการให้ความยินยอมโดยอิสระ ลงวงหนา และโคบออกแจง (FPIC) หรือโดยการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิผลของชาวอาเวียร์และซานเย และนำไปสู่การพลัดถิ่นของพวกเขาจากเขตแดนของตน ซัดขวางพวกเขาจากการปกป้องและใช้ที่ดินของพวกเขาอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม องค์กรชุมชนของพวกเขา คือ องค์กรประชาชนส่วนน้อยลามาและการพัฒนา (LMPD) กำลังสนับสนุนเพื่อการยอมรับการบริหารจัดการตามจารีตประเพณีและสิทธิในที่ดินของชาวอาเวียร์และซานเย การยอมรับดังกล่าวอาจเปิดวิถีทางสำหรับเขตแดนของพวกเขาให้ได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็น ITT ของพวกเขา และ/หรือเป็น ICCA (เขตแดนแห่งชีวิต) ซึ่งจะให้ความแน่ใจในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและสิทธิชุมชนของสนับสนุนซึ่งกันและกัน

รัฐบาลและผู้ปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ได้เข้าร่วมกับชุมชนอาเวียร์และซานเยในลามาในวิถีทางที่จำกัดหรือเกือบกลางๆ เขตสงวนเพื่อการอนุรักษ์ได้รับการจัดตั้งขึ้นบนที่ดินของพวกเขาโดยปราศจากความยินยอมของชุมชนในช่วงปี 1970s และอีกครั้งหนึ่งในปี 2559 เมื่อป่าโบเนี-อุจิกิได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษาคตามคำแนะนำของหน่วยบริการป่าไม้เคนยาและ WWF เคนยา นับจากนั้นมา รัฐบาลและหน่วยงานอนุรักษ์อื่น ๆ ได้หาทางเข้าร่วมกับชุมชน แต่โดยหลักแล้วเพื่อการรณรงค์สร้างความตระหนัก การลาดตระเวนต่อต้านการล่าสัตว์ และการกำกับติดตามทรัพยากร – มิใช่โดยให้อำนาจพวกเขาในการตัดสินใจใด ๆ ความพยายามเมื่อไม่นานมานี้ที่มักจะได้รับการสนับสนุนโดยอพ. และบรรดาหุ้นส่วนการพัฒนาได้พยายามผนวกชาวอาเวียร์และซานเยเข้าในแผนงานอนุรักษ์ของชุมชน การกำกับติดตามความหลากหลายทางชีวภาพ โครงการการทำแผนที่วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนมากขึ้นและการยอมรับความรูตามประเพณี อย่างไรก็ตาม การเข้ามีส่วนร่วมเหล่านี้ยังคงเป็นเศษเสี้ยวและมีการยอมรับทางกฎหมายที่จำกัด การได้รับทุนที่ไม่เพียงพอ และเกิดขึ้นโดยปราศจาก FPIC เพิ่มเติมที่

ด้วยการสนับสนุนของ LMPD และฝ่ายอื่น ๆ ชุมชนอาเวียร์และซานเยได้เข้ามีส่วนร่วมมากขึ้นในสิทธิในที่ดินและการสนับสนุนงานอนุรักษ์ พวกเขากำลังผลักดันให้มีการจดทะเบียนที่ดินและการยอมรับเขตแดนตามประเพณีของพวกเขา เป็นไปได้มากกว่าในฐานะ ITTs หรือ ICCAs อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของพวกเขาถูกจำกัดโดยการขาดการยอมรับทางกฎหมายของสิทธิในที่ดินชุมชนของพวกเขา ข้อจำกัดในการเข้าถึงป่าไม้ และการขาดการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในแผนงานอนุรักษ์ที่จัดการโดยรัฐ

การประชุมเพื่อการเข้าถึงชุมชนในวันที่ 15 กรกฎาคม 2568 อภิปรายเกี่ยวกับกรรักษารักษาสันติภาพการอนุรักษ์วัฒนธรรม และการสนับสนุนที่ดินรางภาค: CIPDP

^[1] “ชุมชนท้องถิ่น” ในคำบรรยายสรุปนี้ หมายถึงชุมชนท้องถิ่นตามที่เข้าใจกันโดยอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ นั่นคือ “ชุมชนท้องถิ่นที่อุปถัมภ์วิถีชีวิตตามประเพณีที่เกี่ยวข้องสำหรับการอนุรักษ์และการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน” (มาตรา 8(j) โปรดดูคำพิพากษาของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ อภิธานศัพท์คำจำกัดความของความหลากหลายในบริบทของมาตรา 8(j) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง 2019 น. 2 มีอยู่ที่ https://www.cbd.int/doc/guidelines/cbd-8j-glossary-article-en.pdf; การประชุมใหญ่ของภาคี CBD, COP 11 Decision XI/4.4.Article 8(j) ณที่ XI/14.มาตรา 8(j) และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ออหนา 20 มีอยู่ที่ https://www.cbd.int/decision/cop/?id=13125).

^[2] ทั้งยังถึงอาณัติของชนเผ่าพื้นเมืองในแคว้นและสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก คาพิที่ได้แบ่งปันกับแผนงานคนอยู่กับป่าในช่วงแรก ๆ ของโครงการที่สนับสนุนงานนี้ และโดยทั่วไปก็เกี่ยวกับการสนทนากับหุ้นส่วนอื่น ๆ ในระหว่างการทำงานที่กว้างวงมากขึ้นของแผนงานคนอยู่กับป่า

ชุมชนอาเวียร์และซานเยต้องการการอนุรักษ์ภายในเขตแดนของตนเองที่เคารพต่อความสำคัญของการกำหนดตนเอง สิทธิ และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน พวกเขาแสวงหา:

- การยอมรับสิทธิในที่ดินและทรัพยากรของชุมชน ที่เป็นไปได้อย่างยิ่งว่าในฐานะ ITT และ/หรือ ICCA เพื่อให้พวกเขาสามารถดำรงอยู่และได้รับการหนุนเสริมโดยป่าบรรพชน ทุ่งหญ้า และระบบนิเวศชายฝั่งของพวกเขา
- การตัดสินใจรวมฝ่ายเพื่อให้พวกเขาสามารถกำหนดรูปแบบของการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ดินของพวกเขา
- การสนับสนุนระบบความรู้ตามประเพณีเพื่อให้อำนาจการปฏิบัติของพวกเขา-เช่น การเก็บหาน้ำผึ้งแบบยั่งยืน การใช้พืชสมุนไพร และการจัดการป่าตามฤดูกาล – การออกแบบยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ของพวกเขา
- ความคิดริเริ่มด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาที่นำโดยชุมชน อาทิเช่น การยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-วัฒนธรรม และการสนับสนุนสำหรับวิถีชีวิตที่ยั่งยืนขนาดเล็ก
- การพัฒนาศักยภาพและการเสริมพลัง โดยเฉพาะในด้านการศึกษา การดูแลสุขภาพ และความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ เพื่อเสริมความเข้มแข็งให้แก่ศักยภาพของพวกเขาในการปกป้องบางส่วนของสิ่งแวดล้อมของพวกเขาโดยผ่านการที่ทับซ้อนกับมรดกทางวัฒนธรรมของพวกเขา
- ความยุติธรรมและการเยียวยาสำหรับการทำให้เป็นคนขายขอบทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการยอมรับความยุติธรรมในอดีตที่ผูกพันกับการบังคับขยี้และกาจำกัดช่องทางเข้าถึงป่า

โดยสาระแล้ว พวกเขาต้องการสิทธิการถือครองของชุมชนของตน ช่วยให้พวกเขาสามารถเป็นผู้พิทักษ์เขตแดนของตนได้ในขณะที่ปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเขา

นี่จะช่วยให้มั่นใจได้ถึงสิทธิในที่ดินและทรัพยากรที่ปลอดภัยสำหรับคนขายขอบ และปรับปรุงวิถีชีวิตผ่านการใช้ป่าไม้ การประมง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และวิสาหกิจอื่น ๆ ที่นำโดยชุมชน ทั้งยังช่วยเสริมความเข้มแข็งให้แก่มรดกทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ การอนุรักษ์ความรู้และการปฏิบัติตามประเพณีเพื่อคนรุ่นอนาคต ในทางสังคม จะนำมาซึ่งการผนวกรวมฝ่าย ความเป็นธรรม และการเสริมพลังมากยิ่งขึ้น และช่วยให้ชุมชนมีบทบาทในการตัดสินใจอย่างมีความหมาย การดูแลที่นำโดยชุมชนดังกล่าวจะช่วยให้การปกป้องป่าปอีนี-โคโคโร ป่าโกงกาง แนวปะการังและเขตอนุรักษ์ทางทะเล

แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ถ้าความคิดริเริ่มในการอนุรักษ์และการพัฒนาในเขตแดนของชาวอาเวียร์และซานเยยังมีการดำเนินการโดยปราศจากความเคารพสิทธิของชุมชน นี่จะยังคงเป็นการเดิมซ้ำที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและความไม่เชื่อใจระหว่างชุมชน รัฐบาล และหน่วยงานอนุรักษ์ เป็นการอ่อนท้อถอย ผลลัพธ์ทางสังคม ความสามัคคีของชุมชนและเป้าประสงค์ของการอนุรักษ์ การกีดกันทำให้มีการสืบการสืบต่อความยุติธรรมทางประวัติศาสตร์ที่ผูกพันกับการบังคับขยี้พยายยถิ่นฐานและข้อจำกัดต่าง ๆ และนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของชีวิตทางสังคม การปฏิบัติทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศที่พวกเขาเชื่อมโยงด้วย โดยสรุป การเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับตัวบ่อนทำลายทั้งสิทธิมนุษยชนและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่สร้างความท้อถอยระยะยาวสำหรับผู้หญิง สิทธิ และบรรดาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

ชุมชนอาเวียร์และซานเยพิจารณาว่า ITTs เสนอโอกาสให้พวกเขาในทางที่พวกเขาสะท้อนปณิธานของชาวอาเวียร์และซานเยโดยตรงสำหรับการถือครองของชุมชนและการเป็นผู้พิทักษ์ที่ดินของพวกเขา OECMs สามารถช่วยให้ชุมชนอนุรักษ์และบริหารพื้นที่ได้โดยปราศจากการถูกขับออกโดยการยึดยึดของพื้นที่คุ้มครองที่เป็นทางการ โดยมีเงื่อนไขว่าสิ่งเหล่านี้มีพื้นฐานมาจาก FPIC และการบริหารจัดการของชุมชน อย่างไรก็ตาม การยอมรับ ITTs ภายใต้กรอบของโลก และการยอมรับพวกเขาของเคนยาสามารถขยายภูมิทัศน์ของงานอนุรักษ์ของคนยากออกไปในวิถีทางที่รับรู้ถึงการมีส่วนร่วมของชนเผ่าพื้นเมืองในขณะที่ยังคงเคารพเป้าหมายที่ 3 แนวทาง ITT เป็นวิธีที่ปลอดภัยที่สุดของการสร้างความมั่นใจในการปกป้องและความยุติธรรมทางสังคมและสิ่งแวดล้อม อันตราของแนวทาง OECM คือว่ามันสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นกลไกแบบจากบนลงสู่ล่างได้ง่ายโดยปราศจากการกล่าวถึงความมั่นคงของการถือครอง และดังนั้นจึงต้องการเสริมสร้างการกีดกันและการถูกยึดครองสำหรับชาวอาเวียร์และซานเย OECMs จะไม่เป็นที่ยอมรับในที่ซึ่งมันเข้ามาแทนที่ หรือลดทอนการรับรองสิทธิในที่ดินของชุมชนอย่างเต็มที่ ในทำนองเดียวกัน กลไกใด ๆ ที่ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของการอนุรักษ์เหนือความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน – มากกว่าช่วยเสริมให้พวกเขาสนับสนุนซึ่งกันและกัน - จะเป็นการทำให้เกิดซ้ำของความยุติธรรมทางประวัติศาสตร์มากกว่าที่จะแก้ไขสิ่งเหล่านี้

ในที่สุดแล้ว ในขณะที่ OECMs สามารถเสริมการอนุรักษ์ที่นำโดยชุมชนในบางบริบท วิถีทางเบื้องต้นและเป็นที่ยอมรับที่สุดสำหรับชาวอาเวียร์และซานเยคือการยอมรับ ITTs ของพวกเขา เนื่องจากนี้ช่วยให้มั่นใจถึงความยุติธรรม สิทธิ และการดูแลสุขภาพหลายทางชีวภาพที่ยั่งยืน

การอภิปรายของชุมชนว่าด้วยทางเลือกเพื่อการยอมรับการอนุรักษ์ที่นำโดยชนเผ่าพื้นเมืองในเดือนกรกฎาคม 2568
ชงภาพ: CIPDP

กรณีศึกษาที่ 2: พื้นที่อนุรักษ์ชาววาปีชาน วิชี (กียานา)

ผู้เขียน: ดอน อันโทน สภาอำนวยการอนุรักษ์ป่า

ชาววาปีชานแห่งรัฐปนูนีโตในประเทศกียานาได้อยู่อาศัยและดูแลผืนดินตามประเพณีของเรามาหลายชั่วคนจนนับไม่ถ้วน เขตแดนของเราที่รู้จักกันดีว่า วาปีชาน วิชี ครอบคลุมประมาณ 2.9 ล้านเฮกตาร์ของป่าฝนเขตร้อน แม่น้ำ ซุนซาและทุ่งหญ้า ในปี 2555 เราได้จัดทำแผนการจัดการพื้นที่ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการรับรองและคุ้มครองทางกฎหมายสำหรับผืนดินเหล่านี้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และความอยู่รอดของเรา สภาอำนวยการอนุรักษ์ป่า (SRDC) ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนของเรา ได้ค่อยๆถอนรากฐานนี้ด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การตัดสินใจและต้นน้ำ และเผยแพร่งานศึกษาที่บันทึกมรดกทางวัฒนธรรมของเรา รวมถึงความสัมพันธ์ของเรากับความหลากหลายทางชีวภาพ ขนบประเพณีทางหมอผีและภูเขาศักดิ์สิทธิ์ โดยเน้นย้ำถึงคุณค่าด้านนิเวศวิทยาและวัฒนธรรมที่ผสมกลมกลืนกันในเขตพื้นที่นี้

แผนการจัดการพื้นที่ของเราได้กำหนดให้หมู่บ้านห้าแห่ง ซึ่งได้แก่ เซอา มูรูราเนา อาวาเรวาเนา โอซาลคิน และทาราบาเร เป็นผู้นำในการจัดการพื้นที่ส่วนตะวันออกของพื้นที่ ซึ่งเป็นปัจจุบันเรารู้จักว่าพื้นที่อนุรักษ์ชาววาปีชาน พื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งไม่เพียงแต่กับชาววาปีชานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประชากรโลกอีกด้วย กล่าวคือเป็นแหล่งกักเก็บและดูดซับคาร์บอนขนาดใหญ่ เป็นสถานที่ที่อุดมด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตใกล้สูญพันธุ์จำนวนมาก และเส้นทางเชื่อมโยงทางนิเวศวิทยาที่สำคัญ เป็นแหล่งน้ำจืด และเป็นที่ยึดมั่นสถานที่มรดกทางวัฒนธรรมอันศักดิ์สิทธิ์

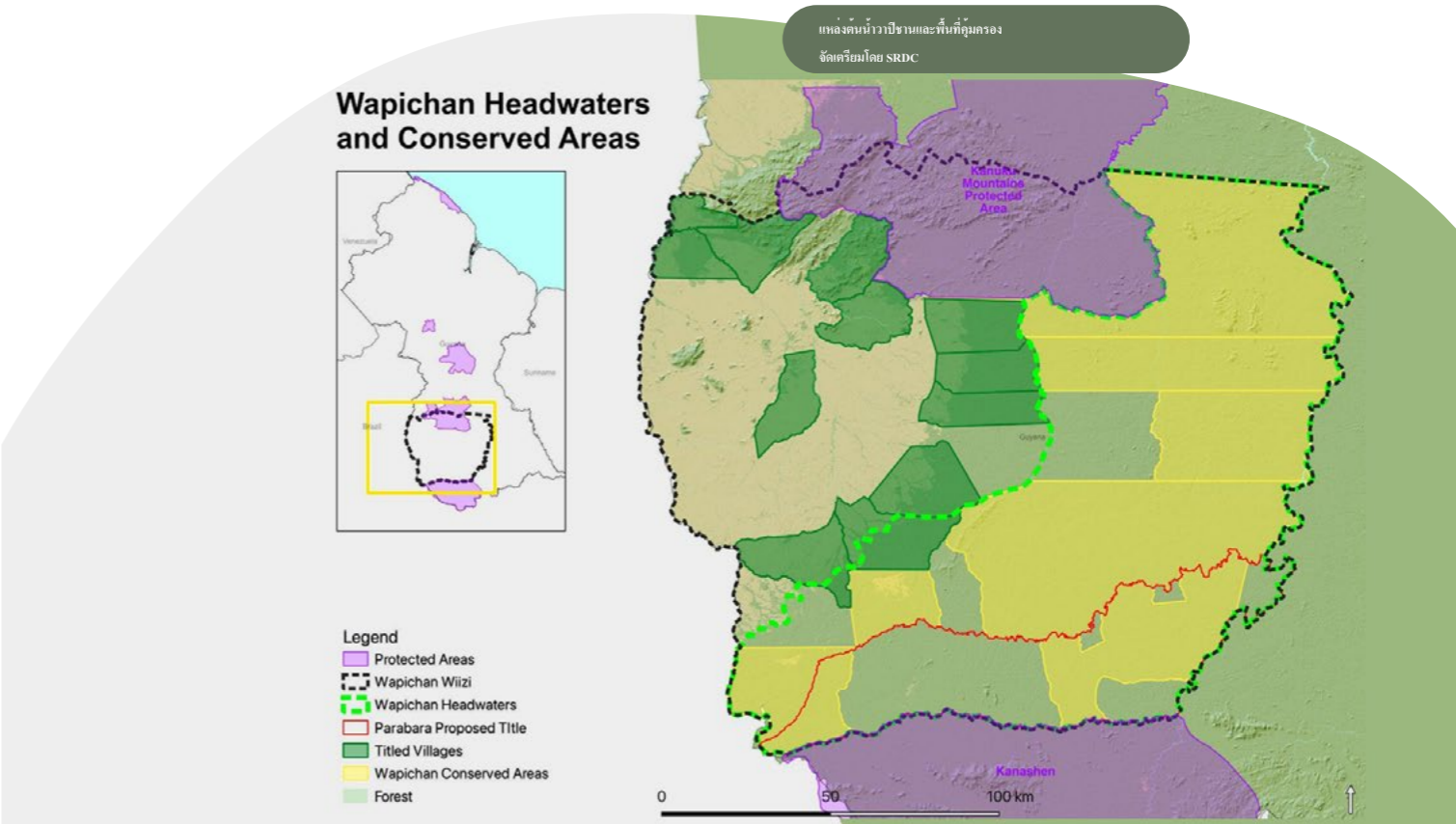
สำหรับชาววาปีชานแล้ว การอนุรักษ์ไม่ใช่แนวคิดใหม่ แต่เป็นวิถีชีวิตที่ฝังรากลึกอยู่ในขนบธรรมเนียม ประเพณี และระบอบความรู้ของเรา ตั้งแต่ผู้อาวุโสที่รู้วิถีแห่งผืนดินและที่ตั้งต่อภูมิปัญญาด้านนิเวศวิทยา ไปจนถึงนักล่า ชาวประมง และเกษตรกรผู้สังเกตวิถีจักรวาล ผู้คนของเราได้ปฏิบัติกรดูแลจัดการในรูปแบบต่างๆเพื่อรักษาความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และการฟื้นฟูของธรรมชาติมาโดยตลอด ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ภูมิความรู้ดั้งเดิมนี้ได้รับการเสริมสร้างด้วยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ปัจจุบันชุมชนของเราใช้กล้องดัก

ถ่ายภาพ การตรวจสอบดีเอ็นเอทางสิ่งแวดล้อม (eDNA) และวิธีการอื่นๆเพื่อการติดตามสัตว์ป่าจำแนกชนิด และทำความเข้าใจแนวโน้มประชากร การผสมผสานวิธีการเหล่านี้ได้เสริมสร้างความสามารถของเราในการจัดการทรัพยากรของเรอย่างมีความรับผิดชอบ และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญทางนิเวศวิทยาระดับโลกของผืนดินของเรา จากการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพในภูเขาศักดิ์สิทธิ์คาราไวเมเนควา ในปีพ.ศ. 2565 นำไปสู่การค้นพบสายพันธุ์ใหม่และการพัฒนากรอบการปกป้องแหล่งต้นน้ำ

บทบาทของชาววาปีชานในฐานะผู้พิทักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและเสถียรภาพของสภาพภูมิอากาศนั้นชัดเจน เราอยู่ในแนวหน้าของการปกป้องป่าไม้ การอนุรักษ์ลุ่มน้ำ และการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ดังที่สมาชิกชุมชนท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ “สำหรับเรา การอนุรักษ์ไม่ใช่สิ่งใหม่ มันคือวิถีชีวิตของเรา การปกป้องผืนดินของเราคือเรื่องของการอยู่รอด อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และอนาคตของลูกหลานของเรา” โลกทัศน์นี้แสดงให้เห็นว่าการอนุรักษ์ที่นำโดยชนเผ่าพื้นเมืองนั้นไม่ใช่เส้นทางการถูกขาน แต่เป็นหัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนต่อวิกฤตสภาพภูมิอากาศโลกในปัจจุบัน

แม้จะมีบทบาทของเรา ชาววาปีชานยังคงเผชิญกับภัยคุกคามที่ทวีความรุนแรงจากอุตสาหกรรมสกัดและแรงกดดันภายนอก โครงการเหมืองแร่ การตัดไม้ และโครงสร้างพื้นฐานมักถูกให้ความสำคัญในที่ดินเหนือสิทธิของชนพื้นเผ่าเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำเหมืองแร่ทองคำได้ทิ้งรอยแผลเป็นที่ลึกไว้ ทั้งการเกิดมลพิษและเป็นอันตรายของแม่น้ำด้วยความขุ่นและสารปรอทในระดับสูง ทำลายดิน และเป็นภัยต่อสุขภาพของปลาและสัตว์น้ำที่ชุมชนพึ่งพาอาศัย กิจกรรมดังกล่าวไม่เพียงแต่ทำลายระบบนิเวศ แต่ยังทำลายประเพณีวัฒนธรรม ลดความมั่นคงทางอาหารและสันถลอนอนาคตของคนรุ่นหลัง

เป้าหมายที่ 3 ของ GBF ที่รู้จักกันในนาม 30 คูณ 30 เป็นโอกาสที่พิเศษ สำหรับชาววาปีชานแล้ว มันไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในเป้าหมายการอนุรักษ์ระดับโลกและระดับโลก แต่ยังผลักดันการต่อสู้ที่ยาวนานของเราในการรับรองสิทธิในดินแดนดั้งเดิมของเรามาตามกฎหมาย มันเปิดเส้นทางสู่การรับรองสิทธิในผืนดินและการขยายเขต การปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน และต่อสู้กับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการรับประกันการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของเรานในกระบวนการตัดสินใจ

แหล่งต้นน้ำวาปีชานและพื้นที่คุ้มครอง
จัดเตรียมโดย SRDC

Legend
Protected Areas
Wapichan Wiizi
Wapichan Headwaters
Parabara Proposed Title
Titled Villages
Wapichan Conserved Areas
Forest

ในทางกลับกัน หากรัฐพยายามดำเนินการเพื่อเป้าหมายที่ 3 โดยปราศจากการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับชุมชนหัวอังกาจ ก็จะทำให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชุมชนและการสอดคล้องกับเป้าหมายของรัฐ ตัวอย่างเช่น การละเมิดสิทธิ การพลัดถิ่นจากดินแดนดั้งเดิม และการจำกัดการเข้าถึงทรัพยากร สิ่งนี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งและเป็นการบ่อนทำลายเป้าหมายการอนุรักษ์ อย่างไรก็ตาม ชุมชนหัวอังกาจอยู่ในสถานะที่ดีในการลดความเสี่ยงเหล่านี้ เนื่องจากมีเครือข่าย ศักยภาพภายในที่แข็งแกร่ง และความสามารถที่ได้รับการพิสูจน์แล้วในการเจรจาและตอบโต้ภัยคุกคามต่อสิทธิของตน

ในภาพรวมระดับชาติ จำเป็นต้องมีกลไกที่เหมาะสมเพื่อหารือและวางแผนการดำเนินการเพื่อเป้าหมายที่ 3 ให้สอดคล้องกับ GBF โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายที่ 22 และส่วน C กระบวนการระดับชาติเพื่อพัฒนาแนวทางและระบุ OECMs ที่มีศักยภาพ เปิดโอกาสให้ชนเผ่าพื้นเมืองมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน (ตัวอย่างเช่น พวกเขาไม่ได้ถูกรวมอยู่ในการระบุ OECMs ที่มีศักยภาพ) และยังไม่มีการหารือหรือกระบวนการที่มีความหมายสำหรับการรับรอง ITTs เกิดขึ้น

เพื่อให้เห็นภาพเป้าหมายที่ 3 สนับสนุนการอนุรักษ์ที่นำโดยชุมชน รัฐบาล ผู้ให้ทุน และผู้มีบทบาทด้านการอนุรักษ์ต้องใช้นโยบายร่วมกัน:

- รัฐบาลจำเป็นต้องรวมเอาแบบความคิดริเริ่มกับชุมชนชนเผ่าพื้นเมือง รับรองสิทธิของพวกเขาต่อที่ดินและการจัดการทรัพยากร และทำให้แนวปฏิบัติเหล่านี้เป็นทางการผ่านการปฏิรูปกฎหมายและนโยบาย
- รัฐบาลไทยควรจัดตั้งกลไกระดับชาติที่เหมาะสม โดยการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพของชนเผ่าพื้นเมือง ชุมชนท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องของทั้งหมดเพื่อการดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3 อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับทั้งสามแนวทาง
- ผู้ให้ทุนควรสนับสนุนแผนงานระยะยาวที่ยืดหยุ่นซึ่งออกแบบโดยองค์กรชุมชนโดยตรง เพื่อให้เห็นใจว่าโครงการสอดคล้องกับวิถีชีวิตท้องถิ่นและสร้างศักยภาพที่ยั่งยืน
- ผู้มีบทบาทด้านการอนุรักษ์ต้องเปลี่ยนไปสู่วิธีการสนับสนุน โดยช่วยส่งเสริมแผนงานเครื่องมือ และศักยภาพของชุมชนเอง

ท้ายที่สุดแล้ว การดำเนินการที่เสริมสร้างกันเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเปลี่ยนเป้าหมายที่ 3 ให้กลายเป็นกรอบงานที่การอนุรักษ์ได้รับการริเริ่ม ขับเคลื่อน และนำโดยชุมชนเองอย่างแท้จริง

ข้อคิดสะท้อนและการวิเคราะห์

หัวใจสำคัญของความต้องการของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น – ไม่ว่าจะดำเนินการในแนวทางใดก็ตาม – คือการเคารพสิทธิของพวกเขา ตลอดจนการยอมรับการมีส่วนร่วมของพวกเขาในการอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการยอมรับในอาณาเขต ระบบการปกครองและภูมิปัญญาตามประเพณีของพวกเขา ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายที่ 3

พื้นที่คุ้มครอง – ความจำเป็นในการปฏิรูป

สิ่งที่กระตุ้นจากกรณีศึกษาแสดงให้เห็น พื้นที่คุ้มครองที่ถูกกำหนดให้ตั้งอยู่บนอาณาเขตของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น ยังคงสร้างความเสียหายและความขัดแย้งอยู่ นอกเหนือจากการรับรองว่าพื้นที่คุ้มครองใหม่เคารพสิทธิต่างๆแล้ว – รวมถึงสิทธิในการให้ความยินยอมโดยอิสระ ล่วงหน้า และได้บอกแจ้ง (FPIC) – มีความจำเป็นในการดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3 ยังต้องกล่าวถึงความเสียหายในอดีตและความเสียหายที่กำลังดำเนินอยู่ที่เกิดจากพื้นที่คุ้มครองที่มีอยู่เดิมด้วย

สิ่งนี้จำเป็นต้อง (ก) รับทราบความเสียหายในอดีตและยอมรับสิทธิในอาณาเขตและสิทธิต่างๆ ที่ซ้อนทับกับพื้นที่คุ้มครองที่มีอยู่เดิม และ (ข) ดำเนินขั้นตอนเพื่อแก้ไขความเสียหายเหล่านั้น ประการหลังอาจรวมถึงการเจรจาในการบริหารจัดการและการจัดการการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใหม่สำหรับพื้นที่คุ้มครอง (เช่น การจัดการร่วม หรือพื้นที่คุ้มครองที่นำโดยชนเผ่าพื้นเมือง) การจัดประเภทใหม่หรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครอง และการคืนที่ดินให้ชนเผ่าพื้นเมืองหรือชุมชนท้องถิ่น หรือการเจรจาและการชดเชยที่เป็นธรรม

ในหลายประเทศ อาจจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายพื้นที่คุ้มครองที่มีอยู่เดิมเพื่อรวมข้อกำหนดที่ชัดเจนในการเคารพสิทธิ รวมถึง FPIC และเพื่อให้มีกลไกที่แท้จริงสำหรับพื้นที่คุ้มครองที่นำโดยชุมชนหรือบริหารร่วมกัน

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า เนื่องจากประสบการณ์ในอดีต ในหลายประเทศ ชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นยังคงไม่ไว้วางใจพื้นที่คุ้มครอง และมีแนวโน้มที่จะเลือกเส้นทางเป้าหมายที่ 3 อื่นๆ มากกว่า

OECMs – รูปแบบที่มีศักยภาพแต่ก็มีความเสี่ยง

กรณีศึกษาที่ได้นำเสนอแสดงให้เห็นว่า OECMs อาจเป็นกลไกที่สนับสนุนการดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3 ที่คำนึงถึงในบางสถานการณ์ ในขณะที่ความกังวลต่อชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นหากสิทธิของกลุ่มเหล่านี้ไม่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายภายในประเทศและไม่ได้รับการเคารพในกระบวนการสร้าง OECMs อย่างเหมาะสม ดังที่ได้อธิบายไว้ในประเทศไทย ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองสามารถดำเนินการบริหารจัดการที่ยั่งยืนของตนเองอิสระต่อไปได้ แต่สิ่งที่จะต้องรวมอยู่ใน OECMs โดยปราศจากความยินยอมโดยอิสระ ล่วงหน้า และได้บอกแจ้ง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการจัดการเหล่านี้ โดยที่หลายประเทศยังคงพัฒนากรอบการทำงานระดับชาติที่รับรอง OECMs จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องสนับสนุนรูปแบบที่อิงตามสิทธิซึ่งมีพื้นฐานมาจากการยอมรับสิทธิในอาณาเขตและ FPIC

เขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองและตามประเพณี - โอกาสทางการอนุรักษ์

ตามที่กรณีศึกษาในการสรุปนี้แสดงให้เห็น การรับรองเขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองและตามประเพณี (ITTs) นำเสนอโอกาสสำคัญในการเสริมสร้างผลลัพธ์ด้านการอนุรักษ์และการพิทักษ์ของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นในการดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3 โดยการสร้างกลไกที่กระจายอำนาจ หลากหลาย และนำโดยท้องถิ่นมากขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ที่ก้าวหน้า ITTs ถูกวางรากฐานจากการดูแลจัดการแบบดั้งเดิมและระบบการบริหารจัดการตามขนบธรรมเนียม ซึ่งมักถูกปฏิบัติและปรับปรุงมาหลายพันปี เนื่องจากพวกมันสะท้อนระบบการบริหารจัดการของชนเผ่าพื้นเมืองและประเพณีที่มีอยู่อย่างใกล้ชิดที่สุด ซึ่งอาจมักเป็นตัวเลือกที่ชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นต้องการ และเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐจะต้องรับรองและสนับสนุน ITTs ในฐานะทางเลือกที่แยกต่างหาก ในขณะเดียวกัน ในบางกรณี ITTs อาจซ้อนทับกับแนวทางเป้าหมายที่ 3 อื่นๆ กล่าวคือ OECMs และพื้นที่คุ้มครอง อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือความโปร่งใสและลำดับความสำคัญของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นต้องสำคัญที่สุดในการไหลของเป้าหมายที่ 3 ที่อาจส่งผลกระทบต่อพวกเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้มั่นใจว่าสิ่งเหล่านี้ได้ให้ความยินยอมโดยอิสระ ล่วงหน้า และได้บอกแจ้ง

การสนับสนุนเชิงปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ ITTs ในการก้าวหน้า ซึ่งรวมถึงแนวทางคำกฎหมายและนโยบายที่ชัดเจน การให้ทุนโดยตรงและยืดหยุ่น และการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนกันเพื่อเสริมสร้างการดูแลโดยชุมชน ชุมชนสามารถและควรได้รับอนุญาตให้กำกับดูแลระบบติดตามและรายงานด้วยตนเอง โดยการทบทวนปีโดยทางข้อมูลและการตัดสินใจในท้องถิ่น ในขณะเดียวกันก็ควรให้การสนับสนุนหากมีการร้องขอ

การรับรอง ITTs ในฐานะแนวทางที่แยกต่างหากเป็นการให้เกียรติความเป็นผู้นำและสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง และเป็นการรับประกันว่าเป้าหมายที่ 3 จะถูกดำเนินการด้วยวิธีที่อิงตามสิทธิ ยั่งยืน และยึดตามวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังช่วยสนับสนุนรัฐบาลในการดำเนินการและบรรลุเป้าหมายที่ 3 อีกด้วย ซึ่งหมายความว่ารัฐบาลสามารถนำความพยายามของชุมชนรวมในรายงานระดับชาติของตนได้

การประชุมเพื่อทบทวนระเบียบข้อบังคับของชุมชนหัวอังกาจ
ชงภาพ: อธิธา ภัททิคุณารวม

การถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่เกี่ยวกับคุณค่าของชุมชนหัวอังกาจ
ชงภาพ: อธิธา ภัททิคุณารวม

การแก้ไขอุปสรรคเชิงระบบ

การดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3 อย่งมีประสิทธิภาพยังต้องจัดการกับอุปสรรคเชิงระบบที่ขัดขวางการอนุรักษ์และการใช้อย่างยั่งยืนโดยชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

การยอมรับภูมิปัญญาชนเผ่าพื้นเมืองและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียม

ชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นได้แสดงให้เห็นอย่างต่อเนื่องว่าระบบการปกครอง ภูมิปัญญา และแนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมของพวกเขารักษาความหลากหลายทางชีวภาพให้ยั่งยืนผ่านรุ่นสู่รุ่น ระบบเหล่านี้ไม่หยุดนิ่ง – แต่มิมีชีวิต ปรับตัวได้ และมีความจำเพาะตามบริบท และเป็นหัวใจสำคัญของอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนั้นการบรรลุเป้าหมายที่ 3 อันทะเยอทะยานจึงจำเป็นต้องมีส่วนร่วมและเรียนรู้จากระบบเหล่านี้อย่างตั้งใจ และยอมรับบทบาทหลักของพวกเขาในผลของการอนุรักษ์

การปฏิรูปกฎหมายภายในประเทศ

การปฏิรูปกฎหมายภายในประเทศเพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิในที่ดินและเขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็น การปฏิรูปกฎหมายต้องให้ความสำคัญกับการถือครองที่ดินอย่างมั่นคง การบูรณาการการบริหารจัดการตามชนบทประเพณีและรูปแบบการอนุรักษ์ที่นำโดยชุมชนเข้ากับกฎหมายอนุรักษ์ภายในประเทศ และการประยุกต์ใช้หลักการการให้ความยินยอมโดยอิสระ ล่วงหน้า และโดยบอกแจ้งในทุกโครงการอนุรักษ์ กฎหมายควรทำให้มีการยอมรับรูปแบบการบริหารจัดการของชนเผ่าพื้นเมืองและแนวปฏิบัติตามชนบทประเพณีที่หลากหลายได้ แทนที่จะกำหนดหมวดหมู่ที่ตายตัว

การจัดหาเงินทุน

การจัดหาเงินทุนยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ การอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการจัดหาเงินทุนโดยตรง ยืดหยุ่น และเป็นระยะยาวที่สอดคล้องกับลำดับความสำคัญของชุมชน การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องช่วยเสริมความแข็งแกร่งให้สถาบันการปกครองท้องถิ่น สร้างความยืดหยุ่น ลดการพึ่งพาผู้รับบทภายนอก และทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นสามารถดำเนินการอนุรักษ์ที่กักหนตนเองได้ กลไกการจัดหาเงินทุนที่นำโดยชุมชน เช่น กองทุนเพื่อการอนุรักษ์ หรือ กองทุนการจัดการแบบมีส่วนร่วม สามารถเสริมสร้างผลลัพธ์การอนุรักษ์ที่เท่าเทียมและยั่งยืนได้มากขึ้น

การจัดตั้งเครือข่ายสมัครสมาชิกชุมชน ด้วยความร่วมมือจากชุมชน ภาคเอกชน และทั้งหน่วยงานท้องถิ่นของรัฐและส่วนกลาง จัดขึ้นที่ชุมชนนายอิด่าง
ชางภาพ: หนอเอริ ทุ่งเมืองทอง

แผนงานการอนุรักษ์

การทำแผนงานการอนุรักษ์ต้องรวมการออกแบบร่วมและการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพเข้าด้วยกัน ความคิดริเริ่มการอนุรักษ์ที่ถูกออกแบบโดยแยกจากชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นไม่เพียงแต่ขาดความชอบธรรม แต่ยังมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวในทางปฏิบัติ กลไกที่สนับสนุนแนวทางที่นำโดยชุมชนหรือการวางแผนร่วม ซึ่งเสริมสร้างการติดตามโดยชุมชน และซึ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนระหว่างพื้นที่ต่างๆ ได้นำสภาพความเป็นจริงท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการ แผนงานที่พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือกัน สร้างพื้นที่สำหรับนวัตกรรม เคารพบริบททางวัฒนธรรมและระบบนิเวศที่หลากหลาย และใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาตามประเพณีเพื่อการจัดการที่ปรับตัวได้

การกำกับติดตามและการรายงาน

การกำกับติดตามและรายงานต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การควบคุมโดยชุมชนในระดับท้องถิ่น และไปสู่การกำกับติดตามและรายงานแบบมีส่วนร่วมในระดับชาติและระดับโลก เวทีและทะเบียนระดับโลกสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณค่าได้ แต่ต้องถูกใช้เฉพาะเมื่อชุมชนให้ความยินยอมเท่านั้น และยังคงสามารถแสดงและสะท้อนข้อมูลด้วยตนเองที่สร้างโดยชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นได้ อร์บีโดยทางข้อมูลไม่ใช่เพียงเรื่องทางเทคนิค – แต่เป็นเรื่องของการกำหนดเจตจำนงตนเองและความไว้วางใจ การสนับสนุนชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นในการออกแบบ จัดการ และตีความระบบติดตามผล ช่วยให้มีใจว่าผลลัพธ์ของการอนุรักษ์ได้รับการบันทึกอย่างแม่นยำ ทั้งยังมี ความหมายในระดับท้องถิ่นและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ การติดตามผลนำโดยชุมชนยังเสริมสร้างการจัดการเชิงปรับตัว และช่วยให้ชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นสามารถตอบสนองได้ต่อไปเรื่อย ๆ ต่อการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยา สังคม และเศรษฐกิจ

ควรทำอะไรต่อไป

ในที่มีเราขอแนะนำเสนอแนวปฏิบัติสำคัญบางประการที่รัฐบาล ผู้ให้ทุน และองค์กรภาคประชาสังคมสามารถดำเนินการเพื่อนำหลักการไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม การดำเนินการตามแนวปฏิบัติเหล่านี้จะรับประกันว่าการบรรลุเป้าหมายที่ 3 จะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการรักษาไว้ซึ่งสิทธิและการบริหารจัดการ รวมถึงการส่งเสริมการดูแลที่นำโดยชุมชนอย่างยั่งยืน สิ่งนี้จำเป็นสำหรับการทำให้เป้าหมายด้านความหลากหลายทางชีวภาพสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชน และทำให้ทั้งสองอย่างนี้เจริญรุ่งเรืองได้

รัฐบาล

- ยอมรับเขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองและตามประเพณีอย่างเป็นทางการในฐานะแนวทางที่แยกต่างหากสำหรับการดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3
- รับรองและคุ้มครองสิทธิในที่ดินและเขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ และกำหนดให้การดำเนินการอนุรักษ์ทั้งหมดต้องเคารพการให้ความยินยอมโดยอิสระ ล่วงหน้า และโดยบอกแจ้ง
- คิดตั้งระบบการบริหารจัดการตามจารีตประเพณีของตนเองและการจัดการรวมเข้าไปในกรอบงานการอนุรักษ์ระดับชาติและระดับย่อย (พร้อมทั้งรับประกันความเป็นอิสระอย่างต่อเนื่องของพวกเขา)
- ปรับปรุงกฎหมายและนโยบายให้สอดคล้องกับปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง และเครื่องมือสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ระหว่างประเทศ ตลอดจนแนวทางที่จะมีขึ้นจากอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพเกี่ยวกับ ITTs
- ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพของชนเผ่าพื้นเมือง ชุมชนท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งหรือเสริมสร้างกลไกที่มีประสิทธิภาพสำหรับการดำเนินการตามเป้าหมายที่ 3 รวมถึงกลไกที่เกี่ยวข้องกับแนวทางทั้งสาม

ผู้ให้ทุน

- จัดหาเงินทุนที่ยืดหยุ่นและระยะยาวสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนที่นำโดยชุมชน รวมถึงสำหรับเขตแดนของชนเผ่าพื้นเมืองและตามประเพณี
- สนับสนุนการสร้างศักยภาพและการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการชุมชนที่ครอบคลุม มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ รวมถึงการจัดการเชิงปรับตัวและการดูแลจัดการท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
- เปิดโอกาสและสนับสนุนการระดมทุนและกลไกการระดมทุนที่ชุมชนควบคุม / ชุมชนกำหนดเอง

การปลูกพืชสมุนไพรและพืชย้อมสีธรรมชาติในป่าชุมชน โดยผู้หญิง ชาวชน และผู้ช่วยชาวของชุมชน
ชางภาพ: หนอเอริ ทุ่งเมืองทอง

องค์กรประชาสังคม

- ส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนเพื่อให้ชุมชนสามารถแบ่งปันกลยุทธ์และแนวทางแก้ไขร่วมกัน
- เปลี่ยนแนวทางด้านกฎหมายและนโยบายให้เป็นแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้และเป็นมิตรกับชุมชน
- สนับสนุนการรณรงค์และการสร้างความตระหนักรู้เพื่อส่งเสริมการรับรองดินแดนของชนชนเผ่าพื้นเมืองและตามประเพณี และการปฏิรูปเชิงระบบ

การดำเนินการข้ามประเด็น

- สนับสนุนระบบการกำกับติดตามที่ควบคุมโดยชุมชน โดยเคารพการให้ความยินยอมโดยอิสระล่วงหน้าและโดยบอกแจ้ง และอร์บีโดยทางข้อมูล
- ผนวกรวมผลงานของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นไว้ในการรายงานระดับชาติและระดับโลก เพื่อสะท้อนบทบาทของพวกเขาในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างถูกต้อง
- จัดตั้งกลไกเพื่อแสดงความรับผิดชอบที่มีประสิทธิภาพและเข้าถึงได้

การเดินตามวัฒนธรรมวาปีชาน

การบรรยายสรุปนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิถีการอนุรักษ์

ผู้เขียน: แผนงานคนอยู่กับป่า (FPP) สถาบันมูลนิธิ (SRDC) สมาคมปกป้องเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (PASD) สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (IMPECT) และโครงการพัฒนาชนเผ่าพื้นเมืองเชปคิทาล (CIPDP) ได้รับกสนับสนุนโดย WWF-US, October 2025.

ข้อสนเทศเพิ่มเติม: <https://www.forestpeoples.org/en/conservation-pathways>

sponsored by

